

Ötvenkétezer szövőgyári munkás fájdalmas jajkiáltása

Négy pengős heti keresetből egy pengő büntetés

Még ennek az évnek az elején történt, hogy Bornemisza Géza iparügyi miniszter felhívta a szövőgyári munkaadók és munkavállaló érdekeltségeket a legkisebb munkabé megállapítására vonatkozó javaslatok megtételére. A miniszter felhívásában azt is kérte, hogy az érdekeltségek jelöljék ki megbízottait, akik az ügyben érdekeiket képviselhetik. A szövőgyári munkások egész természetesen készséggel tettek eleget a miniszter felhívásának s

hogy ez ügyben mind a mai napig mégsem történt semmi, ennek nyilván csak az lehet az oka, hogy a munkaadók nem siettek túlságos lelkesedéssel a felhívásnak megfelelni,

ami azonnal érthetővé válik, ha kissé mélyebben beletekintünk a magyar szövőipari munkásság helyzetébe.

A szövőipar egyik előkelő képviselője, aki tagja a magyar törvényhozás képviselőházában, mutatott rá egyik parlamenti beszédében a *textilgyári munkások kitűnő helyzetére* s még azzal is eldicsekedett, hogy a textilgyárak fűrdősobás lakásokban laknak. Nem tudjuk, hogy a gyárigazgatók képviselő úr bány textilgyárak lakásában fordult már meg, de készséggel elismerjük, hogy a fővárosi munkásságnak, akiknek talán erősebb és szervezettebb védelem áll rendelkezésére, akadhat számos oly tagja, akinek az életviszonyai megközelítik azt a fokot, amelyen minden dolgozó embernek élnie kellene. Nagyobb szövőüzemek azonban nemcsak a fővárosban, hanem a vidéken is vannak és

az ottani munkás-életviszonyok valóságos arculapja minden társadalmi és emberi követelménynek.

Az Alföld nagyobb városaiban, Gyomán, Mezőtúron, Mezőberényben, Csabán számos szövőipari kisebb és nagyobb üzem dolgozik és az itteni munkásság helyzete egyenesen türelmetlen és elviselhetetlen. Ezek az üzemek nem óráért fizetnek munkásaiknak, hanem többnyire darabszámú díjazást adnak. Valóságos éhbérek dolgoztatja a legtöbb gyár a munkásait, akiknek

keresete napi 9-10 órai munkával sem tesz ki többet, mint 4-6 pengőt.

Érthető is ez, mikor például egy rendszer méretű asztalterítő szövésért 18 fillért, egy méter vászonáru, lepedő, törülköző, asztalkendő elkészítéséért méterenként 4-8 fillért kap egy munkás.

Az a vámvédelem, amelyet a magyar szövőipar élvez, kizárólag a munkaadók meggazdagodását szolgálja. Ezzel magyarázható, hogy az üzemek megállás nélkül dolgoznak. A legtöbb gyár változó munkacsoportokat foglalkoztat, melyek közül az egyik hajnali öt órától délután háromig, a másik pedig délután háromtól éjjel után egy óráig van munkában. Van a gyártulajdonosok között olyan, aki maga is, mint egyszerű földmunkás kezdte a pályafutását,

feljutva azonban az anyagi jólét esúcsára, megelégedezik arról a sorsról, amelyikből kinőtt és egyike a legrosszabb munkaadóknak.

Az a kiszolgáltatottság, amelyben különösen a vidéki munkásság van, végsőkéig fokozza a munkaadók vakmerőségét. Utóbbiak között nem egy olyan akad, aki egészen az önbizalom határáig elmegy és a munkásoktól a leglehetősebb és legjelentetlenebb apró vétségekért büntetéspénz címén levonásokat is eszközöl. Olyan esetről is értesültünk, hogy

egy szerencsétlen munkásnőt, mert egy pár száz nyersanyaga a földre esett, egy pengő pénzbírsággal sújtottak.

Hogy ez milyen súlyos büntetés a nehéz munkát végző és egészségét is kockáztató munkás számára, az csak akkor látszik teljes komolyságában, ha meggondoljuk, hogy ez a büntetéspénz, egész heti keresetének egynegyed részét teszi ki. Nem ritka azonban az a eset sem, hogy a munkaadók a pusztá hatalom jogán, 3-4 pengős bírságokkal sújtják munkásukat.

Amikor lapunk hasábjain mindig készséggel adunk

helyet a kismemberek panaszainak, most 52.000 textilgyári munkás jajkiáltását szeretnénk az iparügyi miniszter úrhoz eljuttatni.

Mi mindig tiszteletben tartottuk és tartjuk a magántulajdon szentségét. A gazdasági élet minden megnyilvánulásában hívei vagyunk a szabad versenynek, de ennek a versenynek egyenként felek között és egyenlő erővel kell lefolyni. A munkaadó és munkás érdekei, jól tudjuk, sokszor szembenállanak egymással. De amikor azt látjuk, hogy az érdekeknek ebben az összeütközésben

minden erő és minden hatalom, vagyis és jövedelem a gyáros oldalán van, a munkás pedig csak a teljes kiszolgáltatottság.

akkor igenis sürgető szóval kérjük az arra illetékeseket, hogy kíméletlen és erős kézzel nyuljanak bele a tőke és a munka ez esetben elfajult és rettenetesen egyenlőtlen küzdelmébe.

Az 52.000 magyar szövőgyári munkás sorsát pedig napirenden fogjuk tartani, mert amikor olyan sokat hallunk a magyar sorsközösségről, türelmetlen, hogy 52.000 ember ebből ki legyen rekesztve és szabad prédául szolgáljon az olyan munkaadóknak, akik a mai nehéz időkben nem tudnak hivatásuk és kötelességük magaslátára emelkedni

Ezer ember jön Budapestre a nagybaracskai petíció ítélethirdetése alkalmából

A közigazgatási bíróság Torzsay Biber-tanácsa szombaton folytatta a nagybaracskai petíció tárgyalását. Mintán a bizonyítási anyag ismertetése már pénteken befejeződött,

a szombati napon dr. Paracselics József, a panaszosok képviselője és Brückler Elemér dr. választásvédő tettek meg észrevételeiket a bizonyítási anyagra.

A szombati tárgyalási nap ezzel telt el. Az egész nagybaracskai választókerület jelenleg hangyabolyhoz hasonlít. Az után igazolt emberek tárgyalják a közigazgatási bíróság várható ítéletét és amikor

hire ment, hogy a legfelsőbb magyar bíróság kedden mondja ki az utolsó szót a petíció ügyében.

a Független Kisgazdapárthoz tartozó választók nagy tömeget elhatározták, hogy az ítélethirdetésre nagy számban utaznak fel.

Az ellenzéki tömeg, amely az előzetes becsülések szerint mintegy ezer főnyi lesz, külön személyhajót bérelt ki. Nagybaracskán, Bűtmönstoron, Hercegszántón, Csátalján, Katymáron és Gyöngyöspuszán lelkes ellenzéki tömegek csatlakoztak az utazási mozgalomhoz.

Az utazási mozgalom vezetői kedvezményt kérnek a hajóvállalattól, azoknak pedig

akiknek nem jut a hajóutazásra, a módosabbak fedezik a költségeit.

Egyébként a választókerületben már a közigazgatási bíróság ítélete előtt, megindultak az előkészületek az új választásra.

Szökik a román fogságból a 377,049-es mozdony

Beszélgetés Harsányi Dezső debreceni főmozdonyvezetővel 1919. évi hőstettéről

Meleg ünnepségekben részesítették a napokban a debreceni vasutasok Harsányi Dezső nyugalmazott főmozdonyvezetőt.

Huszonhét évig utazott havonta átlag 5000 kilométert Harsányi Dezső.

Huszonhét esztendő alatt nem kevesebb, mint két és fél millió kilométeren vezetett biztonsággal a „tűzparipát” a debreceni főmozdonyvezető.

A „befutott” kilométermilliók alapján háromszor utazhatott volna Harsányi Dezső a Holdba és onnan vissza a Földre, hiszen a Hold és Föld között levő távolság „mindössze” 400.000 kilométer.

Magas, markáns vonású ember a nyugalmazott főmozdonyvezető. Szeme még ma is nyugtalan tűzben ég, mintha a koromsötét éjszakában a mozdonyból kihajolva, tágra meredt szemmel, éberen figyelne az utat. Szerény ember Harsányi Dezső, nehezen kezd csak beszélni arról a hősi cselekedetről, amelyet 1919 csikorgó, havas télén vitt véghez a 377.049. sz. mozdonyval.

— 1905-től egészen 1919-ig Szatmárnémetiben voltam beosztva a fűtőládba, mint mozdonyvezető, utóbb mint főmozdonyvezető — kezdte Harsányi Dezső izgalmas mozdonyvezetési történetének felidézését. — Az 1919-es szomorú emlékü esztendőben történt az eset, amikor felbomlott idebent a rend és a szomszédos ellenséges államok szomorú helyzetünket kihasználva, beözönltek hazánkba és igen nagy területet megszálltak. Ebbe a szerencsétlen helyzetbe jutott Nagybánya városa is, amelyet a románok szálltak meg. A román megszállás kezdetén, 1919 január első napjaiban Szatmárnémeti állomásra érkezett Debrecen felől hét vasúti kocsiból álló rakomány, Nagybánya állomás rendeltetéssel. A vasúti kocsik tartalma négy kocsi liszt és három kocsi bakancs volt. A nagybányai pályaudvarra a román megszálló csapat parancsnokságához fordult azzal a kéréssel, továbbítsák a szállítmányt, hogy a bányamunkások között azt ott szétosszák. A román katonai parancsnokság engedélyezte a szállítást és kijelentette, hogy úgy a szállítmányért és a mozdonyért, mint a vasúti személyzetért felelősséget vállal.

— 1919 január 5-én reggel kilenc órakor kibomlott Szatmárnémetiről Nagybánya irányába. Két óra múlva útjártsaimmal, egy vonatvezetővel és két fékezővel megérkeztünk Nagybányára. Megérkezésem után a vonatról lekapcsolták mozdonyomat és az egyik külső pályaudvarra mentem, hogy mozdonyom elfogyasztott szénét pótoljam. Alsófernezi állomásra igyekeztem, de alig hagytam el a nagybányai pályaudvart, a szénatéri megállóhelyhez érve, leintettek. Megálltam

Román fegyveres katonák szálltak fel a mozdonyra, akik keresztül-kasul kutatták a kocsit, fegyvert és robbanóanyagot kerestek.

Természetesen nem találtak. Végre hozzákezdhetünk a szénberakodáshoz és annyira tele-

töltöttük a mozdonyt, hogy a fűtőlájtót alig tudtuk a széntől kinyitni. Munkánk befejezése után visszafordultunk Nagybánya felé. Az állomás előtt a págányt keresztelve, láncosra alakolva egy tucat fegyveres román katona állt. Mintegy öt lépésre előtűk megálltam. Egy fegyveres katona feljött a mozdonyra és tudomásomra hozta, hogy

nem engednek vissza bennünket Szatmárnémetibe, holott ez volt a megállapodás.

Négy fegyveres román katona „diszkisértevel” vonultak be az állomásfőnöki irodába. Az irodában egy román katonatiszt ordítva közölte velem, hogy ha szólni merészelek, úgy valamennyiünket kivégeztet.

— A nagybányai állomásfőnök útján jutottunk élelemhez, de természetesen ilyenkor sem maradt el a „diszkisérte”, állandóan két fegyveres román katona kísért bennünket.

— A mozdonyt állandóan befűtve tartottuk, mert reményünk nem vesztettük el. A szökés gondolatával foglalkoztunk letartóztatásunk első pillanatától kezdve. Ezt a gondolatot fűtötte még két magyar katona, akiket odabaza talált a román megszállás. Szökni akartak a városból, de eddig minden igyekeztük csődöt mondott. A mozdonyval való szökés lehetetlen volt, mivel a szatmár-nagybányai vonalra széttagelyből álló szerelvényt toltak ki, azt pedig „átugorni” nem lehetett.

— Fogságunk negyedik napján Désen a magyar lakosság megátadta a román megszálló csapatokat és az ott állomásozó román katonaság erősítést kért, még pedig tűzérteget. A nagybányai katonai parancsnokság a szatmári vonalra kitöltött széttagelyes szerelvényre tűzérteget vagonpórtalattal be. Sietve indultak el Dész felé. Örömről határtalan volt.

— Már sötét volt, talán este nyolc óra lehetett. A mozdonyt indulásra készen tartottuk. Én pedig kimentem az állomás másik végére és a pályaelővezetői váltót átváltottam. A sínek közé éket vertem, meg néhány kavicsdarabot szorítottam, hogy a váltó előtt lakó pályáor még ha észre is venne a váltó szabálytalan állását, ne tudja egyhamar egyenesbe állítani, mert akkor a kolozsvári vonalra szaladnánk rá a szatmári helyett. Visszamentem a mozdonyhoz. A kocsi baloldalon nem állott román katona, mind a négy ór a jobb oldalon örködött. Felszálltam a jobboldalon és az egyik fűtővel beszéltem, hogy a két elrejtőzött magyar katona a mozdonyt megkerülve a baloldalon szálljan be. Úgyis történt. A két katona a felhalmozott szénre feküdt, mellettük a három vonatkísérő és még egy távirtdaj felvigyázó húzódt meg. Mindez percek alatt játszódott le,

a következő pillanathoz teljes gőzt adtam!

A képményen keresztül hirtelen eltávozott koromszóró a mozdony örszére kirendelt katonákat úgy összepisztította, hogy olyanok lehettek, mint a szerencsének és meglepetésükben még magukhoz sem térhettek, amikor mi már vad robogással elhagytuk a pályaudvart.

— Nagybánya állomás forgalmi tisztje távirtdán az összes állomásokat értesítette érkezé-

sünkről. A harmadik állomás már leintett bennünket, de mi persze nem álltunk meg. Szatmárudvardi állomáson megállítottam a mozdonyt, lámpát gyújtottunk, eddig ugyanis kivilágítottan volt a mozdony eleje, mert így könnyebben roboghattunk az éjszakában. Percek múlva feltűntek előttünk Szatmárnémeti jölsimert fénypontjai: megmenekültünk.

— Hatvanöt kilométeres sebességgel robogtunk és a 61 kilométeres utat 54 perc alatt tettük meg. Miután azonban most már Szatmárnémetiben nem voltam biztonságban, családimmal Debrecenbe menekültem, ahol a fűtőlábnál nyertem beosztást.

— Izgalmas napok voltak ezek — fejezi be Harsányi Dezső —, de a magyar vasutas becsülete megkívánja, hogy életem kockázatával is így cselekedjem.

A 377.049. számú mozdony vezetője megtette kötelességét.

Hidas László

Felemelték a vállalji körorvos büntetését

Debrecenből jelentik: Kádár József dr. vállalji körorvos ellen háromrendbeli gondatlanságból okozott emberölés vétségé miatt indítottak eljárást, mert a múlt évben egy alkalommal Lázár Sámuel két leánygyermekét és Berger Ferenc gyermekét thalliummal kezelte és a betegek állapota pár nap múlva annyira rosszabbodott, hogy

mindhárom meghaltak.

A boncolás adatai szerint az orvos véletlenül a kettőtől nagyobb mennyiségű thalliumot adott be és a betegek halálát ennek következtében mérgezőes szívbénulás okozta. A törvényszék első fokon háromrendbeli gondatlanságból okozott emberölés vétségében mondotta ki bűnösnek Kádár József dr-t és ezért 300 pengő pénzbüntetésre ítélte. Most tárgyalta az ügyet az ítélőtábla és

a büntetést 500 pengőre emelte fel.

Az ítélet még nem jogerős.

Halálra főtt a forró levesben egy kisleány

Borzalmas szerencsétlenség érte Kecelen Kerekés János földműves két és fél éves Júlia nevű leánykáját. Mialatt anyja főzött a konyhában, a kisleány mellette játszott.

Kerekésné a forró téstálcát egy nagy fazékban letette a földre, a kisleány oda-tipegett és beleesett a fazékba. Egy szempillantás alatt egész teste szinte megfőtt a forró levesben. Az orvosok már nem tudtak segíteni rajta. Tegnap meghalt.

Az ügyészség felboncoltatta a kisleány holttestét s az anya ellen gondatlanságból okozott emberölés címén eljárás indult.

Tűz Nagyrécsén

Nagykanizsáról jelentik: Nagyrécsa községhez tartozó Bacónak hegyközségben az éjszaka kigyulladt egy pajta és

csakhamar lángban állott az egész kis hegyközség.

A környékbeli tűzoltóság megleszített erővel látott hozzá a tűz oltásához.

Hat ház és több borpince égett le.

Amint a vizsgálat megállapította, a tüzet egy kanizsai péksegéd okozta, akit részeg állapotban bevitték a pincébe. Itt cigarettára gyújtott és annak paraszától lobbant lángra a pajta.

Nagy sportrovat.

kitűnő
hírszolgálat

érdekes
riportok

6
filléres

Magyar Hétlő-ben